

PRIOPĆENJE S 45. OBITELJSKE LJETNE ŠKOLE
ODGOJ ZA KARAKTER, VREDNOTE I MILOSRĐE

Obiteljski centar najnovije sastavnice Zagrebačkog sveučilišta Fakulteta filozofije i religijskih znanosti, poznatijeg kao Filozofski fakultet Družbe Isusove, i ove godine po 45. put je organizirao Obiteljsku ljetnu školu na Jordanovcu. Nakon smrti dugogodišnjeg voditelja Škole p. mr. sc. Jure Bosančića, vodstvo škole preuzeo je pater prof. dr. sc. Nikola Stanković, uz pomoć dugogodišnjih sudionika i suradnika Škole, sestara Kćeri Božanske ljubavi za čuvanje djece, studentice Marije Roca za animaciju školske djece te članica Mala obitelj Bezgrešnog Srca Marijina koje su uz pomoć patra mr. sc. Mate Samardžića i vjeroučiteljice Marije Žganjer animirale mlade u njihovoj kući u Markuševcu. Od četvrtka, 25. do subote 28. kolovoza kroz Školu je prošlo oko 200 sudionika – roditelja, djece, mladih, svećenika i časnih sestara - pola iz Zagreba, a pola iz svih krajeva Lijepe Naše, Bosne i Hercegovine naše pa i onih na privremenom radu u inozemstvu. Tema ovogodišnje Škole „Odgaj za karakter, vrednote i milosrđe“ predložena je i izglasana na kraju prošlogodišnje škole. Obradena je kroz osam stručnih predavanja nakon kojih su predavači održali i radionice na istu temu, tri posebne radionice, pet svjedočenja na okruglom stolu, misama i meditacijama te kroz puno, puno neformalne interakcije u druženjima koja su se nastavila i u nedjelju nakon službenog završetaka Škole.

Nakon zaziva Duha Svetoga, u ime nadbiskupa zagrebačkog kardinala Josipa Bozanića, skup je otvorio pomoćni biskup, isusovac dr. sc. Valentin Pozaić, a nazočne pozdravili domaćin prof. dr. sc. Ivan Šestak, dekan Fakulteta, i voditelj Škole prof. dr. sc. Nikola Stanković.

Rad je započeo antropološko-pedagoškim pristupom temi kojim se tražilo odgovor na pitanja kako odgajati za neograničenu slobodu u ograničenom svijetu. Prof. dr. sc. Jadranka Garmaz, majka troje djece, s Katedre religiozne pedagogije i katehetike Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Splitu održala je predavanje, radionicu i osobno svjedočenje na temu „Odgoj vjere u obitelji u borbi sa slobodom i ograničenjima“. Oslonila se na analizu izabrane ključne terminologije o obitelji te analizu odnosa i relacija pojma obitelj prema drugim pojmovima u vatikanskim dokumentima, dokumentima EU te u hrvatskoj teološkoj periodici posljednjih dvadeset godina s posebnim naglaskom na tu temu u postsinodalnoj apostolskoj pobudnici *Amoris Laetitia*. Mr. sc. Ivica Đaković, predsjednik Hrvatskog katoličkog društva prosvjetnih djelatnika, otac dvoje djece, obradio je temu „Odgojna funkcija škole“ te dajući pojmovna određenja i međusobne odnose između fenomena odgoja i nastave i obrazovanja obrazlažući razvoj različitih teorijskih pristupa odgoju. Ukazao je na zakonsku obvezu škole da sudjeluje u odgoju za karakter i vrijednosti („jer se na školu odnosi Zakon o odgoju i obrazovanju, a ne Zakon o informiranju“) te istaknuo šezdesetak vrednota koje dominiraju u zahtjevima učitelja i profesora prema učenicima. Obrazložio je odnose između slobode i odgoja koji se međusobno ne isključuju, već se uvažavaju i potpomažu. Škola kao odgojna ustanova oduvijek je imala senzibiliteta prema učenicima, praštala im i potvrđivala se na razne načine u milosrđu kroz nastavne i izvannastavne aktivnosti, ali milosrđe u školi nikako ne znači hiperinflaciju odlikaša. U radionici diskusija se najviše razvila oko novih prijedloga kurikularne reforme jer roditelji i nastavnici strahuju od nejasnih ciljeva tog novog školskog odgoja te u kakve ljude mi želimo da nam djeca sutra odrastu.

Sociološko-pedagoški pristup bavio se odgojivošću čovjeka u književnosti, umjetnosti i medijima. Prof. Matija Grgat govorila je o opasnostima kojima su izložena djeca i nemogućnosti odgojitelja da kontroliraju sve vrste utjecaja na svoje odgajanike. To otežava odgojna nastojanja, osobito zbog činjenice kako se danas u svijetu i kod nas uočavaju tendencije da se u odgojno-obrazovnim institucijama djeci i mladima nude neprimjereni i štetni sadržaji. Kratkim pregledom povijesti književnosti skrenula je pozornost na zakonitost koja pokazuje da ideje u literaturi i umjetničke revolucije najavljuju ono što će se događati u društvu u sljedećim generacijama. Prof. Draženka Čutura, dugogodišnja ravnateljica srednje škole Jelkovac i majka četvero djece, osvrnula se na odgoj mladih kroz nastavu Hrvatskoga jezika. U kratkom pregledu odgojnih previranja u zadnjih 25 godina te medijskih rasprava o odgoju čovjeka u književnosti govorila je o različitim književno-umjetničkim djelima koja su na biblijskoj osnovi, hrvatskoj tradiciji te djelima svjetske književnosti s motivima dobra, empatije i milosrđa.

Etički i psihološki pristup u traženju odgovora na pitanje što su to karakter i vrednote preuzeli su isusovci psiholozi prof dr. sc. Mijo Nikić i dr. sc. Anton Volenik s Fakulteta domaćina Škole. Pater Nikić je iznio interdisciplinarni pogled na čovjeka, tumačeći njegovu dijalektiku, odnosno nutarnju podijeljenost na dvije strukture (idealni i stvarni ja) te ponudio savjete kako urazumiti stvarni ja i kako ojačati idealni ja kako bi se osoba u slobodi mogla odlučivati za vrednote i njih živjeti u svome životu u odnosu prema Bogu, bližnjima i samome sebi. Pater Volenik je prikazao razliku između temperamenta kao stalnog, nepromjenjivog i uređenog dijela ličnosti i karaktera koji se stvara u socijalnoj interakciji gdje je krucijalan utjecaj obitelji, ali i šire okoline kao i kulture u kojoj pojedinac živi. Zatim je prikazao psiho-socijalnu teoriju razvoja ličnosti Erica Eriksona u cijeloživotnom razvoju osobnosti te usvajanje određenih vrednota u svakoj fazi životnog razvitka (kao i obrana koje ih koče), a te introicirane vrednote važne su za kasniji, svjesni odabir životnih vrijednosti.

Zadnji je bio teološko – pedagoški pristup milosrđu i empatiji u službi odgoja. Najprije je doc. dr. sc. Marija Pehar, s katedre za dogmatiku Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, Školska sestra trećeg reda franjevka Hercegovačke provincije, održala predavanje i radionicu na temu „Bog je milosrdan jer je trojstvo“. Božja ljubav prema čovjeku utemeljena je na vječnoj unutartrajnoj ljubavi Oca i Sina i Duha Svetoga, a ona se u ljudskom životu očituje kao stalna Božja čežnja, briga, skrb i naklonost koja ne može prestati. Ova se ljubav prema svakom čovjeku, a osobito prema krhkom, slabom, izgubljenom i grešnom čovjeku očituje kao milosna ljubav, kao milosrđe kojim nas Bog uvijek iznova k sebi poziva, podiže iz slabosti i grijeha, ozdravlja od rana, otima od smrti i konačno uvodi u dovršenje blaženstva. Nakon toga psiholog doc. dr. sc. vlč. Davor Vuković, s Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu osvrnuo se na teološko-psihološku perspektivu milosrđa i empatije ukazujući na sličnosti i razlike te komplementarnost tih dvaju pojmova. Kršćanska sposobnost za milosrđe pretpostavlja antropološko-psihološku strukturu unutar koje se rađa mogućnost empatije i suosjećanja. No za kršćansko milosrđe je ključno iskustvo Božjeg milosrđa unutar kojeg se otvara prostor za milosrdno djelovanje. U današnjem svijetu psihologije primjećuje se snažno isticanje empatije, dok je istovremeno u zapadnom kulturnom ambijentu sve učestaliji poremećaj narcisoidnosti (narcizam) kojeg ističemo kao značajnu prepreku u mogućnosti empatičnog odnosa prema drugoj osobi.

Uz tematske radionice nakon svakog predavanja, svi sudionici su prošli radionicu „Izgrađivanje karaktera: Vodič za roditelje i učitelje“ putem življenja i podučavanja 24 vrline (prema knjizi Davida Isaacs) koju je vodila Zrinka Gregov.

Mr. sc. Danijela De Micheli Vitturi, liječnica i majka osmero djece, održala je radionicu „Milosrđe i opraštanje u obitelji“. Doc. dr. sc. Ivana Marić, s katedre za menadžment i organizaciju Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, sa svojim studenticama održala je radionicu „Socijalna samoposluga“ nakon koje su svi sudionici mogli „šopingirati“ od onoga što su bratski donijeli da se bratski podijeli.

Pater Josip Sremić, pedagog i voditelj bračnih susreta, bio je duhovnik škole te cijelo vrijeme bio na raspolaganju za razgovor, savjete i svetu ispovijed. Molitvu i meditaciju je animirao pater dr. sc. Niko Bilić, a završnu sv. misu predslavio je msgr. Valter Župan, biskup krčki u miru i dugogodišnji predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj. U svojoj nadahnutoj propovijedi je naglasio važnost izgrađivanja karaktera ne samo za sudbinu pojedinca i obitelji, nego i crkve i hrvatskog naroda. Baš zbog nedostatka karaktera ovu prelijepu i prebogatu zemlju mladi danas napuštaju, a tamo gdje idu Hrvatsku podrugljivo nazivaju „Venezuelom Europe“. Ali u današnjem svijetu izoliranosti i osamljenosti teško je djecu odgajati za ljudske i kršćanske vrednote koje se u društvu i medijima izruguju. Zato nikad nije dovoljno naglašavati potrebu ovakvih škola na kojima jedni druge podržavamo i jedni od drugih učimo. A moramo stalno učiti jer neznanje je najveći saveznik đavla, oca laži, koji svim silama želi uništiti obitelj da bi se usamljenim ljudima lakše manipuliralo.

Na završnom okruglom stolu o mogućnostima mijenjanja karaktera i u odrasloj dobi svjedočili su voditelji udruge roditelja zajednice Cenacolo Ljubica i Davor Božić, dobitnici nagradnog sudjelovanja na 45. OLJŠ s Radija MIR Međugorje bračni par Vesna i Ante Budimir te dr. Danijela De Micheli Vitturi. Nakon što je odabrana tema za sljedeću godinu („Slobodno“, tj. oslobođeno vrijeme za obiteljsko zajedništvo), susret je završio priredbom koju su na temu karaktera, vrednota i milosrđa djeca i mladi priredili roditeljima te večerom i veselim druženjem svih sudionika, predavača i organizatora.

Zrinka Gregov